

PSYCHIATRICKÁ LÉČEBNA BOHNICE

IPVZ

Nefarmakologické možnosti intervence v gerontopsychiatrii

**PhDr. Václav Červenka
Centrum resocializace a terapie**

2010

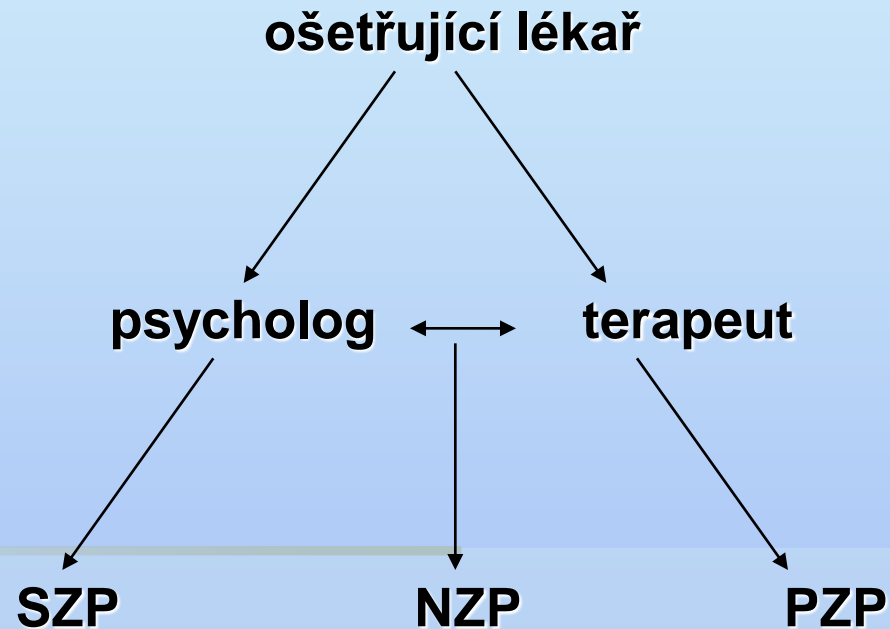
Léčba demencí

Cílem léčby demencí je:

- ovlivnění kognitivních funkcí a chování pacienta
- ovlivnění emoční reaktivity pacienta
- oddálení hospitalizace
- oddálení či zpomalení progresu nemoci
- prodloužení soběstačnosti

Struktura terapeutického týmu

Výstupy: vizity, elektronická karta pacienta (Hippo), terapeutické epikrízy, ...

Diagnostika demenci

Odborná medicínská diagnostika

+

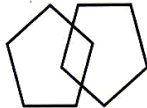
Doplňková diagnostika – orientační

- Mini-Mental State Examination *MMSE
- Clock test
- Addenbrookova kognitivní baterie
- Škála deprese pro geriatrické pacienty
- Niar test
- Activities of Daily Living *ADL

Jméno
klienta:

Datum
vyšetření:

Test kognitivních funkcí – Mini-Mental State Exam (MMSE)

Oblast hodnocení	Max. skóre
1. Orientace Položte nemocnému 10 otázek. Za každou správnou odpověď započítejte 1 bod. a) Který je teď rok? b) Které je roční období? c) Můžete mi říci dnešní datum? d) Který je den v týdnu? e) Který je teď měsíc? f) Ve kterém jsme státě? g) Ve které jsme zemi? h) Ve kterém jsme městě? i) Jak se jmenuje tato nemocnice (ordinace)? j) Ve kterém jsme poschodí?	1 1 1 1 1 1 1 1 1 1
2. Vstřípivost Vyšetřující jmenuje 3 předměty (lopata, šátek, váza) a vyzve pacienta, aby je opakoval. Za každou správnou odpověď bez ohledu na pořadí se započítá jeden bod. Jestliže pacient nereprodukuje všechny, 3. opakujte je tak dlouho, dokud se je nenaučí.	3
3. Pozornost a počítání Vyzvěte nemocného, aby od čísla 100 odečítal stále číslo 7 (93 – 86 – 79 – 72 – 65). Skončete po 5 odečtech. Každou správnou odpověď hodnoťte 1 bodem. Alternativou počítání může být hláskování slova „pokrm“ pozpátku po jednotlivých hláskách.	5
4. Výbavnost Vyzvěte nemocného, aby opakoval 3 slova, která si měl zapamatovat. 1 bod za každou správnou odpověď.	3
5. Řeč, komunikace a konstrukční schopnosti a) Ukažte nemocnému dva předměty (tužka, hodinky) a vyzvěte ho, aby je pojmenoval. Za správnou odpověď po jednom bodu. b) Vyzvěte nemocného, aby po Vás opakoval „Žádná ale, jestliže a kdyby“. Správné opakování hodnoťte jedním bodem. c) Dejte nemocnému třístupňový příkaz (vezměte papír do pravé ruky, přeložte ho napůl a položte na podlahu). Za každý správně provedený stupeň započítejte 1 bod. d) Dejte nemocnému přečíst kartu s nápisem „Zavřete oči“. Započítejte 1 bod za zavření očí. e) Vyzvěte nemocného, aby napsal smysluplnou větu. 1 bod za větu obsahující podmět a přísudek, která dává smysl. f) Vyzvěte nemocného, aby na zvláštní papír nakreslil obrazec podle předlohy. 1 bod, pouze jsou-li zachovány všechny úhly a protnutí vytváří čtyřúhelník.	2 1 3 1 1 1
	
Celkové skóre	Max. 30 bodů
Hodnocení: Skóre 23 bodů a nižší svědčí pro kognitivní poruchu (delirium nebo demenci). Test má senzitivitu 87 % a specifitu 82 %.	

Jméno
klienta:

Datum
vyšetření:

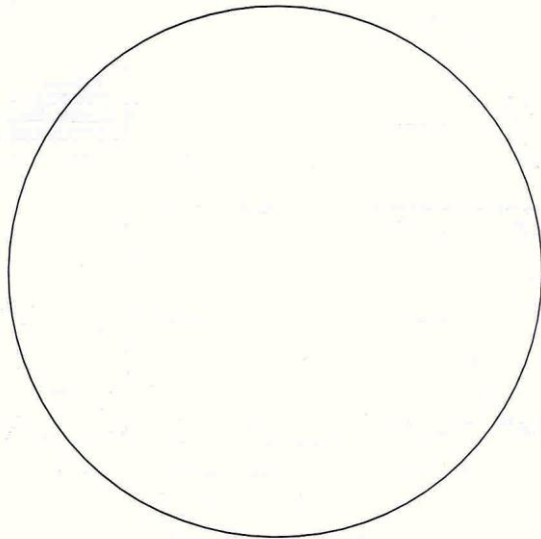
Test kreslení hodin

Pokyny pro provedení:

- Dejte pacientovi čistý list papíru s předkresleným kolem (příloha č. 1). Ukažte mu, kde je horní a spodní část. Pak dejte pacientovi následující pokyn: „Toto mají být hodiny. Doplňte, prosím, všechny chybějící čísla a zaznamenejte čas 10 hodin a 10 minut“.
- Poznamenejte si provádění (pořadí, opravy, trvání). Zhodnoťte výsledek podle níže uvedeného návodu a zaznamenejte ho spolu se jménem pacienta a datem provedení kresby.
- Validizovaná hranice mezi normální a patologickou kresbou ve smyslu přítomnosti kognitivní poruchy/demence leží mezi 2 a 3 body. To znamená, že skóre 3 a více bodů je již patologické.

příloha č. 1

Test kreslení hodin

Skóre	Popis	Příklady
1	Bezchybné provedení <ul style="list-style-type: none"> číslce 1-12 ve správném pořadí i na místě dvě ručičky ve správné poloze	
2	Lehká prostorová chyba ciferníku hodin <ul style="list-style-type: none"> vzdálenosti mezi číslicemi nerovnoměrné číslce mimo kruh otočení papíru s otočením číslic použití pomocných čar pro lepší orientaci	
3	Chybné zaznamenání času, zachované prostorové uspořádání hodin <ul style="list-style-type: none"> pouze jedna ručička čas zaznamenan slovně „10 hodin 10 minut“ čas vůbec nezaznamenan	
4	Střední stupeň prostorové dezorientace, takže zaznamenání času není možné <ul style="list-style-type: none"> nepřavidelné mezery zapomenutí čísel perseverace: opakování kruhu, číslice na jednu stranu od 12 záměna pravý-levý (číslce proti směru) dysgrafie – chybějí čitelné číslice	
5	Těžká prostorová dezorientace <ul style="list-style-type: none"> jako u skóre 4, ale silněji vyjádřeno	
6	Chybí zakreslení hodin (CAVE: vylučuje depresi/delirium) <ul style="list-style-type: none"> žádný pokus zakreslit hodiny ani vzdálená podobnost s hodinami napsáno slovo nebo jméno	

(Podle: Doc. MUDr. Eva Topinková, CSc.: Jak správně a včas diagnostikovat demenci UCB Pharma, Praha, 1999)

Behaviorální terapie

Motivace pacienta

Vtažení do terapeutického procesu

- Komunity
- Skupiny
- Společné prostory
- Vycházky

Kognitivní trénink

Terapie realitou

- Orientační značky, nápisy, piktogramy
- Přehledný kalendář
- Nástěnné hodiny
- Včasná a opakovaná informovanost o vyšetřeních, převozech, ...
- Označení personálu jmenovkami

Kognitivní trénink

- Individuální/skupinová kognitivní rehabilitace
- Denní tisk
- Aktuální informace - kontext
- Říkadla, básničky, muzikoterapie
- Kvízy, křížovky, testy, paměťové hry
- Skládačky, stavebnice
- Slovní hry, nedokončené věty, ...
- Přednášky, semináře

Skládačky, puzzle

Pacientka při kognitivním tréninku
chybné vedení

Domino upravené dle schopností pacienta

Reminiscenční terapie

- OA, SPA, RA
- Posiluje důstojnost
- Pravidelné rituály
- Emocionální zážitky
- Historické publikace a periodikum
- Pořady pro pamětníky
- Besedy na dané téma
- Historické události z jejich mládí

Terapeutické aktivity činnostní

- Jemná/hrubá motorika
- Rozdílné techniky
- Obecná atreterapie
- Volná/řízená témata
- Skupinová ergoterapie
- Individuální (reedukační) ergoterapie

Činnostní terapie na oddělení

Somatická rehabilitace a cvičení

- Na oddělení
- Detašovaná pracoviště
- Pravidelnost cvičení
- Přiměřená délka a náročnost
- Využití speciálních pomůcek
- Formy cvičení

- **Logopedie**

Logopedická intervence

- Vaskulární demence
- CMP

Komplikace v komunikaci a z ní pramenící narušená sociální interakce vedoucí k pacientově izolaci   progresu demence.

- Není podmínkou erudovaný logoped
- orofaciální, dechová, fonační, rytmizační .... cvičení -

Specifika práce s dementním pacientem

- Zvýšené nároky na osobnost terapeuta – empatie, vyzrálost
- Snížený terapeutický efekt
- Nevděčnost a neochota pacientů
- Nemožnost dlouhodobého terapeutického plánu
- Jednoduché a opakované instruování
- Pevný režim
- Rozmanitost pracovní skupiny

Nejčastější chyby při práci s dementními pacienty

- Převaha nad pacientem
- Nedostatečný odstup – soukromé vztahy k pacientům
- Hyperprotektivní péče
- Agresivní jednání vůči pacientům
- Neodhadnutí schopností pacienta

Děkuji za pozornost